

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó AL SIGLE XV.

COSTUMS, MOBLES, INDUMENTARIA, VOCABULARI.

Tinch á la vista un quadern manuscrit, que consisteix en una llarga llista dels mobles que's vengueren en públich encant, ab expressió del preu de venda de cada hù y de la persona que'l comprá.

Fins aquí res de singular.

Lo que té de característica la escena que'ns posa á la vista aquest quadern, consisteix en la qualitat de las personas que acudiren al encant á provehirse de mobles venturers.

¿Qui dirian que hi acudí? Res menos que tot un senyor Bisbe, que residí alguns anys en esta vila de Sta. Coloma de Queralt, que s'anomenava Gonzalo Fajardo, titular probablement de Alguer en Cerdanya. (a) Mes, bisbe y tot, no's designava de titularse també rector de Talavera, petit poble situat á dos horas de esta vila.

Si ho de bisbe era ell sol, polian ferli costat alguns sacerdots que al encant també acudiren pel mateix fi que'l bisbe.

Tampoch hi faltaren uns quants juheus que sempre anavan afanyats per fer algun bon negoci.

Aquestos eclesiástichs y juheus estavan en bona companyia de la turba multa de tota classe y sexo y condició.

En vista de tant singular barreja, y del vulgar objecte que á tal y tanta gent allí congregava, me venian tentacions de posar per rólul á esta fulla: *Costums democráticas del sigle XV.*

Vejam ara lo que compraren lo senyor Bisbe, los sacerdots y los juheus; ho aniré posant en lo mateix ordre que está en l'original, suprimint tot lo que altres compraren, menos los objectes curiosos de sí. Lo document es en lo Arxiu parroquial de Sta. Coloma de Queralt.

»Item una coberta de travesser (coxi) de drap de coceril á mosser pere ninoy prevere, per	XII sous (*)
»Item unes tovallons totes blanques oldanes al senyor bisbe, per	X sous
»Item unes altres tovallons ab obratges de blau ab barres al senyor bisbe, per	VI sous I
»Item unes altres tovallons ab listes blaves als caps al senyor bisbe, per	VII sous
»Item uns altres manils (<i>drops de ma</i>) ab listes blaves al senyor bisbe, per	I sou XI
»Item altres tovallons listats amosser pere ninoy prevere, per	III sous
»Item uns manils ab listes blaves a mosser johan citjar prevere, per	III sous VIII
»Item uns altres manils ab listes stretes al dit mosser johan citjar, per	III sous
»Item un perell de tovallons quis tenen (<i>en una peça</i>) ab listes blaves cinta de part al senyor bisbe, per	VI sous VI
»Item tres tovallons tots en una peça ab tres listes blaves cinta de part an senchon baruch (<i>juheu</i>), per	X sous I
»Item un altre tovalló an abrafam camí (<i>juheu</i>), per	I sou I
»Item un altre tovalló an abrafam camí (<i>juheu</i>), per	I sou
»Item uns manils oldans ab listes blaves stretes an senchon (<i>juheu</i>), per	II sous III*
»Item tres tovallons quis tenen en una peça ab listes stretes als caps, an senchon baruch, per	V sous
»Item altre lançol del drap matex (<i>de bri de canem</i> <i>tramat d'estopa</i>), de tres teles, olda an mosse alfrangi aliter cahim, per	V sous I
»Item un scalfador daram an son cobertor an johan rosanes, per	VIII sous

(a) En varis documents se nomena adjectivat y abreuiat y de diverses maneres la població d'ahont era bisbe.

(*) Pallantnos d'aquest caràcter lo signe de sous, ho posem en esta forma. La abreuiatura m.* vol dir malla, que axis está en l'original. (N. de la Red.)

»Item una coberta (<i>cobrellit</i>) destam ab dues listes de burell ala un cap au ramon agualada, per	V sous VIII
»Item una façada blanca ab listes de burell als caps an bng. farrer, per	XV sous III
»Item altra façada blanca ab listes blaves e grogues e vermelles als caps, bo oldana (<i>vella. S'usa encara en Urgell aquesta paraula</i>) an but. ocello de fillol, per	XI sous
»Item una cuberta de stam ab una lista de burell ample ala un cap an miquel gischafré, per	III sous III
»Item un lançol de stopa de canem de tres teles an bonjua caravida (<i>juheu</i>) per	VII sous VIII
»Item una copa dargent daurada dins e defora an cahim juheu, per	LXVI sous
»Item un altre lançol de tres teles de stopa de canem a don mosse alfrangi aliter caym, (<i>juheu</i>) per	VI sous I
»Item un matalafiat (<i>sic</i>) tot squinçat de fustani matalas fet de pel de boch an pere alegre, per	VIII sous I
»Item un canalobre gran de tres branques, e una taça plana blanca (<i>rol dir no daurada</i>) dargent han guim parel	LV sous
»Item una colga (<i>lit de pobre</i>) de pi eupostada de posts al sol, an boudio audali (<i>juheu</i>) per	XV sous VI
»Item un anap dargent sotil an jaunne mayno	XXXIII sous
»Item un travesser ple de ploma ab cuberta de fustani matalaffer squinçada, an manserrat mullerat de sent godallr, per	VII sous VI
»Item altre travesseret petit ab cuberta de canamiç ja squinçada, an lçach juheu, per	III sous
»Item un matalaf (<i>sic</i>) ab cuberta de fustani matalaffer tota squinçada an pere farran, per	XXIII sous
»Item una cocereta petita plena de fluxell gros, ó ploma grossa cuberta de coceril ja bo oldana, ab listes stretes blaves an rassel dela per	XX sous
»Item un matalaf de fustani matalaffer ab stana (<i>la tela que va derivall</i>) de canamiç an guerau de sent genís, per	XXXII sous II
»Item un cançeta petita treçhada an mosse alfrangi aliter caym, per	I sou VIII
»Item una ceta de stany petita, an franceach ripoll, per	II sous
»Item una façada tota listada de listes blanques e burelles, de lana dela terra, foradada en molts lochs, an johan sent jacme per	XV sous
»Item altre façada de lana bunella ab listes blanques e grogues e vermelles squinçada ó foreçada en molts lochs, an johan bosch per	VIII sous
»Item altre lançol de tres teles de bri de canem al senyor bisbe, per	VIII sous
»Item una gubia de fer buchs al senyor bisbe, per	I sou
»Item un ganxo per polar palla an march dangera (<i>d'Anguera</i>)	Sous III
»Item altre ganxo al senyor bisbe, per	Sous III
»Item un canalobre de tres branques planes al dit senyor bisbe, per	III sous VIII
»Item una destraleta petita al dit senyor bisbe, per	I sou
»Item una balleta de fust an manserrat mullerat, per	VI sous
»Item una balleta dacer ab lo abrer ginoves, al senyor bisbe, per	XV sous
»Item una cervellera ab sa foladura al dit senyor bisbe, per	III sous
»Item una gabia de berge per tenir aguarça an bng. farrer, per	Sous IX
»Item un cofre pintat enlaunat ab sa clou an johan rosanes, per	XX sous I
»Item unes arpes, an gratapalles, de çaumella, per	II sous
»Item una gonella vermella oldana	
»Item un cavech ab son manech al danunt dit gratapalles, per	I sous IX
»Item una cotada de pell de conil al senyor bisbe, per	IX sous
»Item pells engrunades de conil al dit senyor bisbe, per	II sous
»Item un artibanch (<i>sic</i>) an but. farrer pentinador, (<i>de canem</i>), per	VII sous
»Item un cofre en launat ab launes de forre, an pere primera del terme de figuerola, per	XXVI sous
»Item un lançol ja olda an içach juheu, per	V sous III
»Item un lançol olda, an caym, per	VII sous

JOAN SEGURA Y VALLS, PBRE.

(Continuará.)

Sta. Coloma de Queralt, 12 de Octubre de 1886.

Varietats.

IL·LUSTRACIÓ AL SIGLE XV.

COSTUMS, MOBLES, INDUMENTARIA, VOCABULARI.

(Continuació.)

Vé desseguida en lo mateix quadern un altra llista del encant dels mobles *den anthonico comabella, fet á requesta de mossen anthoni de cortadelles precre feta al molt honorable en jacme landrich batle dela vila de sta coloma.* Del qual ne trach escullintlas estas partidas:

«Item una tovallola de li prima ja oldana, an mosse de lerat	I SOU I
«Item un cofre vell enlaunat ab sa clau e son pany ensargollat dins de drap de canem, ana richa juiya	III SOUS I
«Item un coxi ab cuberta de fastani olda ab ploma dins, an perico calaff	SOUS XI
«Item otro coxi ab ploma dins cuberta de drap de li squingada, an senchon baruch	III S. I d. m.*
«Item una tela devant lit apedaçada de stopa de canem squingada a mosse alfrangi	I SOU II
«Item un lancol de dues teles de stopa ja olda al dit mosse	III SOUS VI
«Item un cofre vermell enlaunat pany e sobre pany ab una ansa de ferro acade cap e ab cubertor folrat de tela an jacme segarra	XXIII SOUS I
«Item un cofre launat engixat de blanch ab senyals daunats, ab anilles a cade cap e al cobertor dins ensargollat de drap de canem, an johan rosanes	XXI SOUS
«Item una tovallola deli ab randa acade cap, (an) abraf an (juheu)	II SOUS
«Item dos draps de coll de li, sotils al dit gaçull	SOUS X
«Item una tovallola de cap pochá squingada ab ullet, ala muller den guitart farrer	SOUS III
«Item un drap de coll deli, ala dona qui sta ab lo caplla ponç	SOUS VIII
«Item un vel sotil de coto squingat, an ramon giner	S. VI d. m.*
«Item un cap de vel de coto cominal, a senchon baruch	S. XI d. m.*
«Item tres capells de drap de canem oldans de dona, an rouen mi fiaell	I SOU III
«Item una bossa de moltes colors tremada dor ab v betons, cordo e pundors: fo atrobada dins un cofret vermell (No diu lo preu)	
«Item una cuberta de capçal de moltes colors, vermella e negra, ab sotana blancha, ab flors negres, an celert	III SOUS
«Item dos asters (<i>sostenidors del ast?</i>) un poch e altre major, an francesch gaçull	I SOU I
«Item un moçador de dona e un bayosall ab una gandalla de fil negre, tot olda, ala muller den guitart	SOUS II
«Item un capell de canem, de dona, una xarboxina pochá, un bayosall, an perico calaff	I SOU m.*
«Item una pinta de vori obrada mitgansera, an abra-fan	II S. VII d. m.*
«Item un denxador de vori, an rouen miffael	II S. VI d. m.*
«Item: altra pinta de vori obrada al mig, al dit abra-fan	II S. V d. m.*
«Item un cofret vermell de dona enlaunat ho ab ansa de ferro ab cobertor, an rouen miffael	XIII SOUS VI
«Item una folradura de home de pell blancha, an senchon baruch	III SOUS VI
«Item un trespunti aguilemi	III SOUS
«Item un ast de ferro cominal, an sfrancoy guixar	I SOU IX
«Item un forrell de ferro ab uns molls, amosser anthoni farrer	I SOU III
«Item un canalobre de lauto, an antoni farrer	SOUS VIII
«Item un dobleret ab uns pochos de fideus, al dit dela	I SOU II
«Item unes mitges manegues de bri de canem, al dit anthoni	SOUS VIII
«Item una cuberta de coxi obrada de seda verda e vermella	II SOUS I
«Item un ligar de vels de coto que son peçes grosses, ala muller den anthoni riera	II SOUS VII

«Item altro ligar de vels de coto, dues peçes, primas, al dit anthoni farrer	III SOUS X
«Item dos vels sotils e squingats de coto, adon lena de fillol	SOUS VIII
«Item dos capells de stopa, de dona, ala muller del dit riera	SOUS VIII
«Item dos doblerets dolents squingats de li, al dit dela	SOUS III
«Item una coxinera de drap de li obrada de seda verda e vermella (no diu preu)	
«Item dos vels cap e coll de coto sotils e foradats, ana martella	II SOUS I
«Item dues cubertes de coxins poques, ab botons blanchs de fil, amosser anthoni farrer	I SOU VI
«Item una bacina de lauto plana pus pochá ab son anell de lauto, al dit rosanes	XIII SOUS
«Item un cresol (?) de ferro ab culla de terra, amosser anthoni farrer	I SOU
«Item un llumner ab sa cresola de ferro, an guin balcells de sta perpetua	I SOU X
«Item un llumner ab cresola de terra poch, an caym	SOUS IX
«Item dos capells de li ab treua de or e de seda negra entorn ab randa en mig la un, an bag stabella	I SOU VII
«Item un capell gros de stopa e un gambux sotils, aguilemi	SOUS X
«Item una gandalla de filera blancha ab vela de seda negra, aguilemi	I SOU III
«Item una algerra oliera de terra ab broch, an johan rouen	III SOUS I
«Item cota vell m lhrs ar* (á rahó) de XVI ds la tra., an ramon giner	II SOUS VIII
«Item una exedeta pochá de ferro ab manech, an olzina	SOUS VII
«Item un exertell de ferro poch, an johan rosanes	SOUS IX
«Item un ganadal de terra, an ramon jener	SOUS VI
«Item una cama de noguer ab lo cobertor de dues peçes, pany e sobre pany, ja vella, analogre	IV SOUS VI
«Item una pastera ab cobertor ab peu, an vallbona de guillemens, ratera ginerera	VI SOUS
«Item una quilmeta pochá de barres, an segarra	SOUS V
«Item un devantal de stopa de canem, an johan rosanes	SOUS X
«Item altro devantal semblant de bri, dela (a la) dona de mossen ponç	I SOU II
«Item VI canons ab coto e un fus, ja filat, al dit rosanes	I SOU
«Item un cofret antich e de pochá valua ab quatre fusos de filar coto, ala muller den anthoni calaff	S. VIII d. m.*
«Item unes calçs blanques de pochá valua	SOUS II
«Item un morter e un box de fast, ala muller den anthoni calaff	S. III d. m.*
«Item torchs collell e un altro drapot ab flor de romani, al dit rosanes	SOUS II
«Item una camisa de dona oldana de stopa oldana, al dit rosanes	I SOU III
«Item altre camisa de stopa dolenta an caravida levi (juheu)	SOUS III
«Item un tovallo de stopa de canem ab quatre listes acada cap ja rompudes, amosser lerat (juheu)	I SOU III
«Item un dobleret de leng, poch de bri de li, ana johaneta	SOUS X
«Item una camisa de infant squingada, de stopa adon caym (juheu)	SOUS V
«Item una camisota de dona, de estopa squingada, e de pochá valua, al dit caravida (juheu)	SOUS I
«Item un cabagot dolent ple de nous, ametles e evellanes ja velles e ranceres, an senchon baruch	I SOU I
«Item unes pintes de pentinar canem de pochá valua, al capella ponç	SOUS VII
«Item uns patins vells e dolents adon cahim (juheu)	SOUS III
«Item unes bragues o payos (sayos?) de bri de canem, an anthoni torner	S. X d. m.*
«Item dues calces seures dolentes, al comanador (era lo prior del convent mercedari de Sta. Maria de Bell-lloch)	SOUS III
«Item una camisa de infant ab unes braguetes de pochá valua e squingat, an ramon jener	SOUS II
«Item dos plats de terra obra de melça an but giner	SOUS VII

(Continuad.)

JOAN SIGURA Y VALLS, PBRRE.

Varietats.

IL·LUSTRACIÓ AL SIGLE XV.

COSTUMS, MOBLES, INDUMENTARIA, VOCABULARI.

(Continuació.)

«Item altre perrell de plats de terra obra de terra meliga, an berthomeu farrer	sous VII
«Item dos plats de terra obra de meliga an but ginèr	sous VIII
«Item mitja dotzena de scudeles obra de meliga, an but farrer	sous VI
«Item III scudeles, dues ab orelles, dos grealers pochts, obra de meliga, ana calafia	sous VI
«Item dos greals de terra pochts, ana rosella	sous II
«Item dues cotes de terra obra de meliga, de pocha valua, an guina rosanes	sous I
«Item dos talladors obra de meliga, 7/2 poch obra de la terra, anthoni toner	sous V m. ^a
«Item un val de raire formatge, de pocha valua	sous III
«Item una coladora de terra antiga, al dit ramon	sous I
«Item un capero de burell olda ab sa cugulla han caym	II sous VI
«Item unes calçes de violat de miayo al dit caym	I sou
«Item unes calçes de blanquet dolentes squinçades, an guim bello	sous V
«Item un gemello seur de pocha valua, al dit caym	I sou VI
«Item un capero de carlic ab vies negres, ab cugulla, a johan rosanes	sous II
«Item una daga vella de pocha valua, acaravida (juhcu)	sous I
«Item un cint de cuyro dos ferros de maneta dolents	I sou I
«Item un carax de cuyro, VII asters de pasadors V ab ferros dolents acaravida botigner (juhcu)	I s. VI d. m. ^a
«Item una scudella redona ab senyal blau al mig	sous II
«Item dues copes de vidre, acarall delà	sous VIII
«Item plat de vidre, a rosanes	s. III d. m. ^a
«Item dos grealers de vidre pochts, a rosanes	sous VI
«Item broqual de vidre, al corredor	sous III
«Item una ampolla major ab aygua ros, a johan rosanes	sous VII
«Item un broqual pintat, a rafel delà	sous III
«Item una tarraceta de vidre ab anses per beure aygua, ramon ginèr	s. III d. m. ^a
«Item una carabaga de vidre blava, a johan larrau	sous III
«Item un farala de vidre, an pere ninoy	sous II d. m. ^a
«Item una ampolla ab oli rosat, a ramon ginèr	sous II
«Item XXVIII lirs. de canem pentinat a raho de XVII sous I dr. la roba, a madona marquesa den francesch lorenc: an la meytat de mossen anthoni cortades	XIII s. I d. m. ^a
«Item lili japonots dolents de pocha valua, an solsona de reurich	I sou
«Item un canter de terra ausat ab I brochi, a ramon ginèr	sous XI
«Item una capça ab un poch de safra sech, an johan rosanes	sous VI
«Item una arera (garbella) trenchada al dit rosanes	sous VIII
«Item una arera de spart	sous III
«Item un dart ab son ferro ab sa dolla, alaouet	s. VII d. m. ^a
«Item un colicell ab sa veyna desmenegat al dit rosanes	I sou V
«Item una abmaratxa de vidre blava, an miffael (juhcu)	sous III
«Item una taula plegadiga ab petges, sens fransisa a 7/2 cap. a ramon ginèr	III sous X
«Item altre tinter ab oleta de pocha valua portatill, an anthoni seler	sous VI
«Item un fee teri antich, an gili	sous VI
«Item altre fee teri, riera	sous III
«Item dos streps, adon caym	sous III
«Item dos sarboxos 7/2 guans de agulla squinçats, a rosanes	sous III
«Item un pitral de cuyro ab algunes xapos, an miffael	sous II
«Item un cresol sens culla de pocha valua, a rosanes	sous I
«Item una aspia de fust e una de canya, an miffael	sous I
«Item unes maneguins seurs de dona ja tnyats, an panyol bober	sous X
«Item unes payets seurs de dona ja tnyats al dit panyol	I sou III
«Item un capero vermell ja tnyat al dit caym	sous III

«Item dobleret» peducers 7/2 faxa blanca e altres frasques, an guim munterguil	I sou
«Item un gepesi scrit en paper, cubertes de paper, a johan rosanes	V sous
«Item un taler de fust de for velas. (No diu lo preu)	
«Item un sots pall de lit ab tres listes negres e ve-nelles a cade cap, squinçat, e de pocha valua, que stava entorn 7/2 lit, an trancoy guixar	III sous III
«Item unes brages de cuyro ab dues claus e in cada-nes, ja ha servit, al notari,	III sous I
«Item dos asbres ab sos streps la 7/2 ab sa nou, an jacmo pontich	sous VI
«Item un canter de terra que ha servit, ab unes po-ques de faves, isach sorí (juhcu)	sous VII
«Item un tinter de plom, amosser anthoni farrer	sous VI
«Item un ambut de fust ab lo cano de ferro, an big farrer	sous XI
«Item un saquet ab alfoba en un saquet ab lino, al dit rafel	sous III
«Item un saltiri (spalter) e ve-prals en pla. al dit rafel	V sous
«Item un libre scrit en pregamins appellat libre de-la netura dels animals, an sunyer	V sous
«Item un libre scrit de pregamin ab posts que hi es lo compte dela luna e lo comter, al dit sunyer	II sous I
«Item un libre appellat gencisme scrit en pregamins ab posts, an anthoni de puy steve	XIII sous VI
«Item un libre appellat tratats scrit en pregami ab posts cuberta de aluda al dit puyg steve	I sou VI
«Item una lectura de doctrinal escrita en paper ab cuberta de pregami, al dit puyg steve	III sous VII
«Item un mestre asan scrit en paper cuberta de pre-gami, an johan caym	I sou III
«Item un libre appellat saba de johan vellot scrit en pregamins ab posts, al dit puyg steve	III sous VIII
«Item uns pochts de romanus, a calim	sous VII
«Item una alfarda de seda als caps ab ores verme-lles, blanques e negres, a rafel dela	I sou IX
«Item altre vel de seda (a) ab ores negres e fil dor, a rafel dela	sous VII
«Item un vel de li ab ores blanques al dit rafel	s. III d. m. ^a
«Item un velet de pocha valua squinçat, al dit rafel	s. d. III
«Item una gandalla de fil dor que ha servit ab ca-beç vermell ab cordes de seda setils, al dit dela	III sous
«Item altre gandalla de fil dor ja oldana ab cabeç de veta vermella e cohes de veta blanca, al dit rafel dela	II sous I
«Item un collar de grans de brafol ab XXXVII perles menudes adar restauranti, al dit rafel dela	II sous X
«Item un collar de perles molt menudes de dues vies, tres grans de coral e VII fulletes de argent, al dit rafel	II sous VI
«Item una capça de fust larga de tenir vels ab una pocha de franga al dit rafel	I sou I
«Item una bossa de seda e dor vermella, egroga ab cordo vermell, V botons de or e de seda vermella que ja havit (sic), (no diu lo preu)	
«Item un collar de gayeta (?) ab VII patenostros de lambr III grans de coral, e una gandabota de se-da morada squinçada, an miffael	sous VI
«Item una candelereta de pocha valua, pany e sobre pany, an berthomeu farrer	sous V
«Item una camisa de dona foradada e apelaçada, de pocha valua, acaravida levi (juhcu)	I sou I
«Item un pameret de verga dolent ab XIII capdells de stopa, dos de li, amiffael	sous VIII
«Item un ferro de dart poch dolent	sous I
«Item un cabaçot ab una ansa de palma, set fusos dolents	sous III
«Item un cabaçot de pedaçots dolents squinçats, acaravida	sous II
«Item una banqueta, al dit acaravida, dolenta	sous II
«Item un sedaç de cendre farina (b) ja foradat e ape-daçat, a guerau toas	sous X

JOAN SEGURA Y VALLS, PBRE.

(Concloua.)

- (a) Venint seguidas aquesta partida y la anterior, es senyal de que *alfarda* es sinonim de vel; altrament no diria *altra vel*.
- (b) S'assembla al castellà *cerner harina*.

va representant als 97 socis que'l formen, son més afectuós sobre tot al catalista y defensor valent de la pàtria catalana, LA VEU DEL MONTSERRAT, com á prenda segura de son futur compromísisme.

Tarriassa, 27 Octubre de 1886.—Lo President, *Joseph Soler*.—Lo Secretari, *Pere Antonell*.

—La no es solzament ja Catalunya ahont los desacorts des governs centralisadors deixan sentir sos desastrosos efectes. No son ja 'ls industrials los únichs que's queixan de la falta de tranzacions comercials: los agricultors, aquells que tan favorablement s'havian de veurer pels tractats comercials decarament celebrats, també's queixan, no ja sols aquí, sinó en altres regions.

Vegis en proba d'aixó lo que diu un colega de Valencia:

«Pobles de la Ribera.—Anguniosa es la situació de tots los pobles de la Ribera, y si no milloran los preus á que's cotizan en la actualitat los grans y altres fruyts de sas terras, sera el altre de poch insostenible de tot punt.

Tamén desconsoladoras noticias de Sueca, Cullera, Benifayó, Albuja, Aderique y otras poblacions ahont la crisis se presenta d'un modo terrible y la fun se prepara pera aquest hivern.

També en Denia están sufrint cruelment á causa de la depreciació de la pansa, per no haverhi compradors. Un vehí que s'atreví á fer algunas compras y embarcar per son compte, morí de repent al rebre carta de Lóndres, en la que li participavan la pérdida sufrerta per haverse tingut que vendre á menos de la meytat del preu á que li costá.»

—Los últims temporals han ocasionat desgracias en la mar. La població de Vilanova y Geltrú ha sigut la mes afligida, pax te que lamentar lo naufragi d'un considerable número de pescadors que han dexat molts families sumidas en lo dol y la miseria. A la part de Vinaroz també ha succehit algun altre naufragi.

Dimen si á Vilafranca del Panadés un d'exos dias de borrasca se senti un tremolor de terra, perceptible en la iglesia hon s'estava celebrant lo Novenari d'animas.

—Lo poble de Sant Martí de Provençals, ha celebrat son acostumat Certámen annual lo dia 11, festa de llur Patró. La *Flor natural* l'ha guanyada lo jove poeta D. Joseph Ignasi Mirabet, fill del notari Sr. Mirabet que residí llarch temps en esta ciutat. Altres premis y accessits han guanyat los SS. Coar y Colla lo, Danyans, Riera y Bertran, Ubach y Vinyeta, Francosa y Gomis y algun altre.

—D a *La Dinastia* que en la Sessió celebrada per la secció de Literatura, Historia y Antiquitats del Ateneo Barcelonés, presidida per D. Gaetà Vidal de Valenciano, á la que assistiren bon número de socis, després de animat debat en lo que terciaren varís oradors, se acordá discutir en lo present curs lo següent tema: «Carácter y tendencias del Catalanisme en sas relacions ab lo renaxement literari y artístich de la región catalana.» Escriurá la memoria sobre'l mateix lo Secretari de dita secció D. Enrich Soms y Castelin.

—Capítol del *Semanario de Figueras*:

«Enviats per lo Sr. Regent, director de la Escola Superior de Arquitectura de Barcelona, estigueren en lo poble vehí de Vilabertran en lo mes de Octubre quatre alumnos del quart y últim grupo de aquella Escola, entre ells lo fill de esta ciutat, nostre estimat amich don Joseph Azemar, a fi de axeeir minuciosament los planos y recullir quants datos fossen necesser per l'estudi d'una restauració de l'antigua colegiata de dit poble, seguint l'art del sigle XII, á que pertany

lo monument... Sembla que'l Sr. Director de aquella Escola se proposa fer que'ls alumnos en l'últim any de sa carrera estudien y projecten restauracions deis mes notables monuments antichs de Catalunya, haventse comensat per la de la citada Colegiata de Vilabertran, del Temple d'Hércules descubert á Vich y del Arch de Barà.»

—Dia lo *Bulletí Mensual de la Associació d'excursions Catalana*:

«LAPIDA INÉDITA.—Llegim en *Le Roussillon*, de Perpinyá, del 29 de Setembre prop passat, que uns treballadors que treyan la terra apilonada darrera l'altar de la capella del ábsido del N. de la iglesia de Sant Andreu de Sorède, han descubert fa poch un magnífich cippus de marbre blanc del sigle II ó III de la nostra era, que estenta grabada en hermosas llettras majúsculas la inscripció següent:

MERCVRIO

ANG [usto]

[Quintus] HERMETION

[(oco) D(ato) D(acereto) D(eurionum)]

Prompte's publicará en lo *Bulletin de la Société Agricole Scientifique et Littéraire des Pyrénées Orientales* un estudi referent á est important exemplar de la epigrafia rosselonesa. També pensem parlarne mes extensament nosaltres.»

ESCANDALI DEL MERCAT DE VICH.

(Dia 13 de Novembre de 1886.)

Quartera.	Hectólitre.		Quartera.	Hectólitre.	
	Ptas. es.	Ptas. es.		Ptas. es.	Ptas. es.
Xexa.	13'50	18'99.	Bladomoro.	9'50	13'35.
Forment.	12'15	17'58.	Fajol.	10'	14'05.
Mestall.	10'50	14'75.	Fabas.	10'75	15'10.
Ségol.	10'	14'05.	Llegum.	10'50	14'75.
Ordi.	7'	9'81.	Pasols.	12'50	17'58.
Cibada.	6'	8'44.	Mill.	12'	16'88.
Espelta.	5'	7'01.	Clerous.	14'	19'69.

Varietats.

ILUSTRACIÓ AL SIGLE XV.

COSTUMS, MOBLES, INDUMENTARIA, VOCABULARI.

(Conclusió.)

«Item dues mitgeres a VI p. (*punyeros*) de mestall, a mosse alfrangi, a raho de XIII sous la mitgera xxx s. i d. m.»

«Item una barrichada de lenyaca a caym	1 sou III
«Item un troc de pedaç de gupo, an vall bona	sous II
«Item una caxota ben dolenta tota pudrida, compra-la caym	1 sou II
«Item un taulell de pastar, an caym	sous VI
«Item una caxota sense cubertor, a calim	sous VI
«Item un troc de cubertor, a calim	sous III
«Item una tauleta pudrida sens pens, a caym	sous III
«Item un dregador, an alegre	1 sou V
«Item una spasota antiga, an alegre	1 sou VI
«Item altre spasota antiga, an alegre	1 sou II
«Item dos spaladors ab una spalada, an caym	sous II
«Item un alambri, an maent de mantmanen	III sous
«Item un troc de filat de tomyses, an calim	sous III
«Item tres galus dolents, an calim	sous III
«Item un bordenet ab dos troços de enyro, an bal-cil de sta perpetua	sous XI

«Item dels mandrets be dolents an celort «Item ab estatots ab gachis dolents, an baleell de sta perro an	SOUS VI
«Item una capca ab un poch de celandro, an ab gre «Item una colla de comes conidat a mossé alfrangi «Item una pella davant e als costats verga de fer- ro an Johan en VII	SOUS VII SOUS II XXII S. 60. ^a
«Item una ballona de fust tota ala ginovesch, ab son alar e cordo trençada, ja ha servit trençada, a mossé alfrangi	II SOUS V
«Item dos plats de vidre, altro de vidre, una capca de fust ab oncl	III SOUS
«Item una bacina rodona de lauto de acptar, el chi lauto	SOUS II
«Item una bossa dolenta ab 1. diners de compte, a rassa agudada	II SOUS
«Item un anell de lauto ab senyal de cervo, amosser antell al farer	SOUS VIII
«Item un cabac de quartera que ha servit, ha igach sori (y don)	SOUS X SOUS VI

Segueix una nota de 32 censals que cobrava la casa de Comabella, important 304 fl , 7 cs , 6 diners; sent de notar que faltant algun full al comensament y fi del quèdorn, es de creure que la casa tenia encara mes censals.

Tot indica que la casa era rica.

Ans no obstava que las donas é infants, la porció mes delicada de la humanitat, usasen a tot estrop camisas d'estopa. Del mateix drap eran los caperons mes ordinari; be que *quan surtia la plata al altar*, s'engalanaria la mestressa de Comabella ab los *capells de li ab trenca d'or y seda negra, ab randa en nity*; ab lo *collar de grans de brufol ab XXXVII perles menudes, ó be ab lo de perles menudes de dues rics, tres grans de coral é VII fulletes de argent*; y ademés ab lo *almoyner de seda é d'or vermella é groga ab cordo vermell, é V botons de or é de seda vermella*. D'estopa eran igualment los llensols, tovalles, tovallons y devantals ordinari. Jo diria que asso es indici d'una rassa mes farta, mes varonil que la nostra; fins tenint en consideració lo atrassada que estava la industria teler. Lo cert es que avuy som mes molls.

Lo present document aporta un dato nou per la historia de la antiquissima industria casulana del filar ab fus; donchs no sols en lo siglo XV filavan nostras donas lo llana, lo cànem y lo lli, sino també lo cotó, com ho demostran aquellas duas partidas de la llista copiada en extracte:

«Item VI canons ab coto e un fus, ja filat...
«Item un cofret antich e de poch valua, ab quatre fusos de filar coto, »

Lo teler de fer vetes ¿indicaria un altra desconeguda industria casulana?

Si algun pintor de quadros histórichs llegeix aquestes ratllas, s'haurá fixat ab la persistencia ab que's nota que l'únich ornament dels teixits ordinari de roba blanca consistia en llistes blaves y á voltes d'altres colors. Encara avuy, que la vella industria que podria dir-se del drap ó de la roba de casa está fent los darrers badalls, las llistas blavas y burellas son l'únich ornament d'aquells grossers teixits. Com eran tan fàcils de fer, se compren que s'usassen desde'l temps mes primitiu tan aquí com en los demés paÿssos, com en tot lo mon.

¿Qué significa lo rall de raure formatge? ¿Seria costum posar formatge rallat ó engrunat á la escudella, com se usa en Italia?

Assó me fa venir á la memoria la multitud de paraules catalanes que tenen los italians, y me fa sospitar si hi haigut en la Edat mitjana una llarga y molt íntima comunicació entre Italia y Catalunya. La ocupació de

Sicilia y Cerdenya per la gent de la Corona d'Aragó, no m'explica prou aquest misteri.

Per primera vegada, després de haber vist milenars de documents referents als jueus de Santa Coloma, observo en lo que tinc á la vista, que's dona lo títol de don á jueus: *don messé*, *don calim*. ¿Indicaria assó que'ls jueus guanyavan consideració entre los cristians, á proporció que s'anavan atansant los temps moderns? Lo tracte y conversació entre jueus y cristians era continu y prou íntim: Crésques, jueu, fou Marthís anys batle de la vila de Santa Coloma; Benjahá, també jueu, no fou metge aconducat pels Jueus per servir la vila; jueus y cristians se servian mutuament de testimonis en diversos contractes; jueus tenian oberta botiga indistinctament per cristians y per jueus; jueus, tots jueus eran los petits banquiers de nostra vila, á qui acudien á manllayar diner los cristians, y lo mateix senyor, y fins los capellans en sos freqüents apuros, pagantlos sovint fins lo 20 per 100 anyal de interès; barrejats ab empellans y ab lo bisbe Fajardo los havent vist acudir al encant en amistosa competencia. En los innumerables documents referents als jueus de aquesta vila no he vist lo mes petit senyal de antipatia entre la rassa judaica y la cristiana. Donchs, la riquesa sempre s'imposa; lo rich, en virtut de sa riquesa, se fa honrar y respectar; y los jueus eran la gent del diner; donchs no es d'admirar que anassen guanyant en consideració á proporció que ab lo temps, enginy y estalvis anavan augmentant sa riquesa. Confesso, empero, que assó no m'explica perque aquestos jueus portavan lo títol de *don*, que entench se donava sols als cavallers ó nobles.

La data de aquest document dels dos públichs encants ha de ser entre los anys 1437 y 1448. Durant aquestos onze anys residí en Santa Coloma lo Bisbe Gonzalo Fajardo.

En lo siglo XV, com en los anterior, se menjava generalment ab plats ó escudellas de fusta: assó no obstant, en lo document que tinc á la vista, no n'hi apareix cap, tot son plats y escudellas de terra, obra de Melica, prova de que la casa era rica. Lo document nos fa menció de sis plats y deu escudellas d'obra de Melica, dos de estas ab orellas ó anses. Las modernes escudellas s'assemblan certament á las antigüas, mes aquestas eran més planas, mes semblants als plats moderns, que lo que avuy anomenam escudellas. Partim un coco en dos parts desiguals, vuydem la més petita, y vindrem molt aproximada la forma de las antigüas escudellas; las de terrissa eran primas; las de fusta tres ó quatre vegadas mes groxudas, semblants als actuals morters de fusta.

Aquestas escudellas de fusta ó de terrissa servian per colgar la porció del aliment destinat á cada persona, de manera que cada persona tenia á la mà ó damunt la taula sa propia escudella.

La escudella, alinent clàssich de la nostra terra, porta un nom metafòrich, lo contingut ha pres lo nom del continent.

Lo origen de la paraula *escudella* prevé segurament de *escut*, del qual es diminutiu femeni: donantse'l tal nom per la semblansa evident que la escudella tenia ab lo *escut*, que solia ser rodó y cóncavo, com ho era la antiga escudella vas.

JOAN SEGURA Y VALLS, PBR.

Santa Coloma de Queralt, 12 Octubre de 1886.

Impremta de R. Anglada.—1886.